

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

HOÀNG THỊ LAN

**QUẢN LÝ LỄ HỘI ĐÌNH LAM ĐIỀN
HUYỆN CHƯƠNG MỸ, THÀNH PHỐ HÀ NỘI**

**TÓM TẮT
LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ VĂN HÓA
KHÓA 8 (2017 - 2019)**

Hà Nội, 2020

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Nguyễn Thị Phương Thảo

Phản biện 1: PGS. TS Nguyễn Thị Phương Châm

Phản biện 2: GS. TS Trương Quốc Bình

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào ngày 29 tháng 10 năm 2020

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Lễ hội là sinh hoạt văn hóa chung của một cộng đồng người, đó có thể là một làng, một xã, một dân tộc, thậm chí là của một quốc gia. Hiện nay, lễ hội tồn tại dưới nhiều dạng thức và tên gọi khác nhau như: Lễ hội dân gian; lễ hội lịch sử cách mạng; lễ hội tôn giáo... các lễ hội phần lớn đã có lịch sử hình thành từ lâu đời nhưng cùng với quá trình phát triển của kinh tế - xã hội đã dẫn tới những quan niệm, mục đích và cách thức tổ chức lễ hội phần nào bị thay đổi. Trước đây, các lễ thường được cộng đồng tổ chức một cách tôn nghiêm, với các mục đích nhằm tạ ơn các vị thần linh và cầu mong thần linh phù hộ, che chở cho toàn thể cộng đồng. Trong lễ hội, bên cạnh các lễ nghi gắn liền với yếu tố linh thiêng thì nó còn có một không gian riêng dành cho phần hội, nơi sẽ diễn ra các cuộc vui chơi tập thể, cùng với đó là các trò chơi, trò diễn vốn đã trở thành một nét sinh hoạt văn hóa truyền thống của từng cộng đồng tộc người.

Lễ hội đình Lam Điền có ý nghĩa là sự kỳ vọng, đoàn kết, mong muốn những điều tốt đẹp đến với đời sống của người dân nơi đây cũng như nhân dân ở các xã quanh khu vực. Lễ hội được tổ chức với nhiều hoạt động như tế lễ, rước kiệu, các hoạt động văn hóa, nghệ thuật như hát quan họ, giao lưu bóng đá... Thông qua lễ hội, mọi người thỏa mãn nhu cầu về mặt tinh thần, và cũng là nơi để mọi người giao lưu, gắn kết cộng đồng, là dịp để con cháu tưởng nhớ tri ân công đức các bậc tiền bối, những người đã có công lao sinh thành, nuôi dưỡng, là hình thức giáo dục thế hệ trẻ về truyền thống *uống nước nhớ nguồn* của dân tộc. Trong những năm qua, việc tổ chức lễ hội cũng đặt ra rất nhiều vấn đề nổi cộm, thách thức cần phải được quản lý định hướng. Đặc biệt khi đất nước mở cửa, đổi mới và hội nhập, phát triển kinh tế thị trường, công nghiệp hóa, hiện đại hóa...

Nghiên cứu lễ hội đình Lam Điền góp phần tìm hiểu những ý nghĩa, giá trị văn hóa tiêu biểu, tác động của lễ hội trong đời sống hiện đại; đồng thời phát hiện những điểm bất cập và đề xuất những hướng giải pháp với chính quyền và ngành văn hóa thành phố nhằm góp phần hoàn thiện, nâng cao chất lượng trong việc tổ

chức để lễ hội đình Lam Điền. Là một cán bộ làm công tác quản lý văn hóa, với trách nhiệm, tình yêu và sự tôn vinh các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc, đồng thời có ấn tượng rất đặc biệt với mảnh đất Lam Điền, tôi đã lựa chọn đề tài **“Quản lý lễ hội đình Lam Điền, huyện Chương Mỹ, Thành phố Hà Nội”** làm đề tài luận văn tốt nghiệp Thạc sĩ, chuyên ngành Quản lý Văn hóa.

2. Tình hình nghiên cứu

Nghiên cứu về lễ hội, quản lý lễ hội đã được nhiều nhà nghiên cứu quan tâm trên cả lĩnh vực nhân học, Việt Nam học, văn hóa học, quản lý văn hóa... nhưng vẫn ở dạng nghiên cứu tổng thể về lễ hội và một số lễ hội cụ thể về cơ bản có những tài liệu sau:

Công trình *Khảo sát thực trạng văn hóa lễ hội truyền thống của người Việt ở Châu thổ Bắc Bộ trong xã hội hiện nay* của Nguyễn Quang Lê, xuất bản năm 1999 do Viện Nghiên cứu Văn hóa dân gian, Hà Nội ấn hành.

Công trình *Quản lý lễ hội truyền thống của người Việt* của Bùi Hoài Sơn được xuất bản năm 2009. Công trình làm rõ các hoạt động về quản lý lễ hội vùng Châu thổ Bắc Bộ từ năm 1945 đến năm 2009.

Giáo trình *Quản lý lễ hội và sự kiện* của tác giả Cao Đức Hải được xuất bản năm 2010 do Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội ấn hành. Đây là cuốn giáo trình của Trường Đại học Văn hóa Hà Nội xuất bản để giảng dạy cho sinh viên, cao đẳng, đại học ngành QLVH của nhà trường.

Cuốn *Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển du lịch* của tác giả Dương Văn Sáu xuất bản năm 2017 tại Nxb Lao động, Hà Nội. Đây là công trình được tác giả viết dưới dạng giáo trình, đã đề cập đến các vấn đề: Tổng quan về lễ hội Việt Nam; Lễ hội truyền thống Việt Nam; Lễ hội Việt Nam đương đại.

Cùng với các công trình nghiên cứu về lễ hội, quản lý lễ hội nêu trên, trong quá trình thực hiện luận án, luận văn, học viên đã tham khảo một số luận án, luận văn chuyên ngành Quản lý văn hóa của Viện Văn hóa nghệ thuật Quốc gia Việt Nam, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương, Đại học Văn hóa Hà Nội, Đại học Văn hóa, Thể thao và Du lịch Thanh Hóa... đã bảo vệ thành công.

Như vậy, có thể thấy các công trình nêu trên đều đề cập đến những vấn đề mang tính lý luận chung về lễ hội hoặc trong một lễ hội cụ thể. Đây là những công trình rất có giá trị và mang tính lý luận cũng như thực tiễn cao. Trong quá trình viết luận văn tác giả sẽ tham khảo một cách cẩn trọng và có sự chắt lọc phù hợp đối với hướng nghiên cứu của đề tài “Quản lý lễ hội đình Lam Điền, huyện Chương Mỹ, thành phố Hà Nội”.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Luận văn nghiên cứu, đánh giá thực trạng công tác quản lý lễ hội đình Lam Điền, huyện Chương Mỹ, Hà Nội chỉ ra những mặt tích cực và hạn chế của lễ hội này, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội của địa phương.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Khái quát chung về quản lý lễ hội và lễ hội đình Lam Điền.

Khảo sát, phân tích, đánh giá thực trạng quản lý lễ hội đình Lam Điền.

Đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội đình Lam Điền trong thời gian tới.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Quản lý lễ hội đình Lam Điền, huyện Chương Mỹ, Hà Nội dưới góc nhìn quản lý văn hóa.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Về không gian: Lễ hội đình Lam Điền, xã Lam Điền, huyện Chương Mỹ, thành phố Hà Nội.

Về thời gian: Từ năm 2009 đến nay.

5. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp phân tích - tổng hợp.

Phương pháp điền dã, khảo sát thực tế.

Phương pháp tiếp cận liên ngành.

6. Những đóng góp của luận văn

Kết quả nghiên cứu của luận văn có những đóng góp trên cả phương diện lý luận và thực tiễn:

Luận văn cung cấp thông tin tư liệu để tham khảo về công tác quản lý lễ hội nói chung và lễ hội đình Lam Điền nói riêng, phục vụ các hoạt động nghiên cứu khoa học về lễ hội.

Kết quả nghiên cứu của luận văn góp phần tham mưu những chính sách văn hóa phù hợp trong công tác quản lý văn hóa của địa phương, gợi mở hướng nghiên cứu sâu hơn về lễ hội đình Lam Điền nhằm nâng cao hiệu quả trong bảo vệ, tổ chức và quản lý lễ hội đình Lam Điền trong thời gian mới.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, luận văn gồm 3 chương cụ thể như sau:

Chương 1: Những vấn đề chung về quản lý lễ hội và lễ hội đình Lam Điền

Chương 2: Thực trạng quản lý lễ hội đình Lam Điền

Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội đình Lam Điền

Chương 1

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ QUẢN LÝ LỄ HỘI VÀ LỄ HỘI ĐÌNH LAM ĐIỀN

1.1. Những vấn đề chung về quản lý lễ hội

1.1.1. Các khái niệm cơ bản

1.1.1.1. Lễ hội, lễ hội truyền thống

Trên góc độ nghiên cứu về lễ hội đình Lam Điền tác giả cho rằng lễ hội là lễ tưởng niệm diễn ra định kỳ, thể hiện thế giới quan của một nhóm người dưới dạng các hoạt động nghi lễ, nghi thức truyền thống, trò chơi, diễn xướng, văn nghệ. Lễ hội bao gồm các nghi thức và sự kiện trực tiếp hoặc gián tiếp có tác động đến tất cả các thành viên trong cộng đồng, thể hiện một cách rõ ràng các giá trị cơ bản, hệ tư tưởng và thế giới quan chung của cộng đồng.

Lễ hội truyền thống có thể hiểu lễ hội là một phần của văn hóa đưa lại và là một bộ phận hữu cơ hết sức quan trọng của các di sản văn hóa, hợp thành kho tàng văn hóa quý báu của dân tộc là nét đẹp văn hóa được hình thành, bổ sung và phát triển cùng với lịch sử lâu đời của dân tộc; trở thành nhu cầu không thể thiếu được của nhân dân, nhằm thỏa mãn khát vọng về nguồn, nhu cầu văn hóa tâm linh; tăng cường giao lưu trong sinh hoạt văn hóa

cộng đồng của từng không gian nhất định góp phần tạo nên sự đa dạng văn hóa. Bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội truyền thống là góp phần quan trọng vào sự nghiệp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa dân tộc, sự nghiệp xây dựng và phát triển văn hóa con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước.

Đình làng thường gắn với tín ngưỡng thành hoàng của dân làng, thể hiện tính cộng đồng, cộng cảm của dân làng. Tình đoàn kết trong một làng. Trong mỗi làng của người Việt xưa luôn tồn tại “đình làng”, “cây đa”, “giếng nước” và “lũy tre làng” trong đó không gian đình làng là nơi sinh hoạt văn hóa cộng đồng của làng, tiêu biểu nhất là lễ hội đình làng. Đình làng Lam Điền là tòa nhà dàn ngang ở phía sau sân, có số gian lẻ và thêm hai chái để tạo thành bốn mái xòe rú về bốn phía, trong đó gian giữa là hai không gian thiêng có phía trước thấp và phía sau nâng cao hẳn lên bằng hương án hoặc gác lưng làm cung thờ.

1.1.1.2. Quản lý và quản lý lễ hội

Quản lý là tác động có định hướng, có chủ đích của chủ thể quản lý đến khách thể quản lý trong một tổ chức nhằm làm cho tổ chức vận hành và đạt được mục đích của tổ chức. Người quản lý là nhân vật có trách nhiệm phân bổ nhân lực và các nguồn lực khác, chỉ dẫn sự vận hành của một số bộ phận hay toàn bộ tổ chức để tổ chức hoạt động có hiệu quả và đạt được mục đích.

Quản lý lễ hội gồm quản lý nhà nước và các hình thức quản lý ở nhiều lĩnh vực khác nhau đối với hoạt động lễ hội, thông qua các công cụ quản lý như: chính sách pháp luật, văn bản pháp luật, nghị định, các chế tài... làm thế nào vừa đảm bảo được đặc trưng văn hóa tâm linh, nhu cầu sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng, tôn giáo; đảm bảo tính linh thiêng của các nghi lễ cổ truyền, gìn giữ được những giá trị tốt đẹp của lễ hội; đồng thời ngăn chặn những biểu hiện bất chính, vi phạm pháp luật, lợi dụng niềm tin tôn giáo và tín ngưỡng, biến lễ hội thành dung tục mê tín dị đoan.

1.1.2. Nội dung quản lý nhà nước về lễ hội

1. Tổ chức, triển khai thực hiện các văn bản quản lý nhà nước về lễ hội.
2. Tổ chức sưu tầm, nghiên cứu tư liệu hóa về lễ hội.
3. Tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật và giá trị về lễ hội.

4. Quản lý các nguồn lực và cơ sở vật chất phục vụ lễ hội.
5. Quản lý các hoạt động dịch vụ, an ninh trật tự, vệ sinh môi trường trong lễ hội.
6. Xây dựng hương ước bảo vệ lễ hội truyền thống.
7. Sự tự quản của cộng đồng trong tổ chức lễ hội.
8. Công tác kiểm tra, giám sát trong quá trình tổ chức lễ hội.

1.1.3. Các văn bản của Đảng, Nhà nước và địa phương về quản lý lễ hội

1.1.3.1. Văn bản của Đảng

- Chỉ thị số 14/1998/CT- TTg ngày 28/3/1998 của Thủ tướng Chính phủ về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.

- Quyết định số 308/2005/QĐ-TTg ngày 25/11/2005 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy chế thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.

- Nghị định số 98/2010/NĐ-CP, ngày 21/9/2010, quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Di sản văn hóa.

- Chỉ thị số 41/CT-TW ngày 05/02/2015 của Ban Bí thư về việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội.

- Chỉ thị số 06/CT-TTg ngày 20/02/2017 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường công tác quản lý, tổ chức lễ hội, lễ kỷ niệm.

- Nghị định số 110/2018/NĐ-CP của Chính phủ về quản lý và tổ chức lễ hội của Chính phủ đã đưa ra những nguyên tắc, quy định chung trong việc tổ chức quản lý lễ hội.

1.1.3.2. Văn bản của Nhà nước

- Chỉ thị số 16/CT-BVHTTDL ngày 03/02/2010 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về tăng cường công tác chỉ đạo, quản lý hoạt động văn hóa, tín ngưỡng tại lễ hội.

- Thông tư số 04/2011/TT-BVHTTDL ngày 21/01/2011 Bộ trưởng Bộ VH, TT & DL quy định về việc thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.

- Chỉ thị số 265/CT-BVHTTDL ngày 18/12/2012 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về việc tăng cường công tác quản lý, tổ chức và thực hiện nếp sống văn minh trong hoạt động lễ hội.

1.1.3.3. Văn bản của địa phương

Căn cứ vào các Chỉ thị, Nghị quyết và các văn bản pháp lý của Đảng và Nhà nước về quản lý, tổ chức lễ hội, hàng năm Huyện ủy, UBND huyện Chương Mỹ đều ban hành các Chỉ thị, Công văn các văn bản liên quan khác nhằm tăng cường hơn nữa đối với công tác quản lý và tổ chức lễ hội.

1.1.3.3. Các hương ước

Hương ước, lệ làng là DSVH lâu đời và có tác dụng to lớn đối với sự nghiệp giữ nước và dựng nước của dân tộc Việt Nam. Lịch sử tồn tại, phát triển của hương ước, lệ làng đã trải qua nhiều giai đoạn lịch sử khác nhau việc kế thừa và phát huy giá trị của hương ước, quy ước để tiếp sức cho công cuộc khởi nghiệp và chiến lược tăng tốc là một trong những định hướng phát triển của đất nước.

1.2. Lễ hội đình Lam Điền

1.2.1. Khái quát về làng Lam Điền, huyện Chương Mỹ, Hà Nội

1.2.1.1. Vị trí địa lý - đặc điểm tự nhiên

Theo sách *Đại Nam nhất thống chí* thì Lam Điền ngày nay là đất của 5 xã: Lam Điền, Ứng Hòa, Đại Từ, Duyên Ứng, Lương Xá, chia làm 28 xóm, có một xóm ở bên kia sông Đáy giáp thôn Cao Bộ (xã Cao Viên, Thanh Oai) gọi là xóm Chùa Cát, 3 xóm giáp xã Đại Yên gọi là xóm Phe Năm (có thời gian gọi là Đường Thôn). Khi thực dân Pháp đặt ách cai trị ở nước ta, chính quyền thực dân đã xóa bỏ địa giới hành chính cấp trấn, phủ và lập ra tỉnh, huyện, giữ nguyên cấp tổng, xã.

1.2.1.2. Dân cư và đời sống kinh tế

Dân số hiện nay của làng Lam Điền là hơn 2.600 khẩu tương đương khoảng 600 hộ gia đình, làng Lam Điền có một nguồn nhân lực trẻ, dồi dào, có thể khai thác tốt để phát triển kinh tế nông nghiệp.

Là một vùng đất với truyền thống phát triển nông nghiệp lúa nước và thâm canh với diện tích đất tự nhiên khoảng 811,09 ha. Trong đó: đất nông nghiệp là 147,88 ha (chiếm 67,5%); đất phi nông nghiệp là 37,5 ha, (chiếm 22,75%); đất chưa sử dụng là 3,58 ha (chiếm 2,42%); đất khu dân cư 40,33 ha [46]. Bên cạnh đó, làng Lam Điền còn chịu ảnh hưởng trực tiếp của vùng không khí nhiệt

đổi gió mùa. Điều đó tạo điều kiện thuận lợi cho sinh hoạt và phát triển sản xuất, tạo thuận lợi cho luân canh tăng vụ, chuyển đổi cơ cấu mùa vụ, tăng năng suất cây trồng trong sản xuất nông nghiệp.

1.2.1.3. Đời sống văn hóa - xã hội

Nhìn chung, đời sống văn hóa ở làng Lam Điền luôn được quan tâm và đặt lên hàng đầu. Các bậc ông, cha trong gia đình luôn là những người đi đầu trong việc gìn giữ và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống, bên cạnh đó các đàn em thơ luôn là người học hỏi, tiếp thu và giao lưu với các nền văn hóa hiện nay chọn lọc những tinh túy làm mới nên những giá trị bản sắc văn hóa trong làng, trong đó lễ hội đình Lam Điền là một điển hình. Với sự phối hợp của các cấp, ngành địa phương và các thành phần trong làng Lam Điền đã tạo nên một lễ hội cổ truyền mang được cả tính truyền thống của người Việt vùng châu thổ Bắc Bộ và kết hợp phát triển dịch vụ du lịch thông qua lễ hội.

1.2.2. Trình tự, quy mô tổ chức lễ hội đình Lam Điền

1.2.2.1. Nhân vật thờ phụng ở đình Lam Điền

Theo lời kể của người dân, thế kỷ thứ 18 có Đại tướng quân hiệu là Đông Hải (ông là con trai của Ngọc Dung và Long Vương dưới thủy cung). Theo sử sách cũ thì Ngọc Dung là con gái của Phạm Thị Cung làng Phù Vận và Trần Tuấn làng Diên Ứng. Nàng Ngọc Dung nổi tiếng về công dung ngôn hạnh, nét na đẹp đẽ. Nàng Ngọc Dung lấy quan chủ hộ - Lý Phục quê xã Kim Bài, tổng Phương Trung, huyện Thanh Oai phủ Ứng Hòa con nhà danh tướng được Hùng Duệ Vương (thời Hùng Vương thứ 18) phong làm quan chủ hộ. Ngọc Dung lấy quan chủ hộ được phong là đệ tam cung phi ở cùng tại cung Ô Vực.

Lễ hội đình Lam Điền là một phần không thể thiếu trong cộng đồng người dân Lam Điền, trong vài năm trở lại đây, lễ hội không chỉ mang tính chất ở xã Lam Điền, ở huyện Chương Mỹ mà đã lan rộng khắp cả nước. Hàng năm vào mùa lễ hội, nơi đây đã thu hút được nhiều người trên khắp cả nước đến thăm và khám phá trải nghiệm về văn hóa truyền thống của làng người Việt ở vùng châu thổ Bắc Bộ.

1.2.2.2. Diễn trình lễ hội đình Lam Điền

Phần lễ:

Sáng ngày 7 tháng 02 âm lịch, phần lễ sẽ bắt đầu rước kiệu thần từ Quán Lam Điền về đình Lam Điền, nơi ngài được tôn thờ là Thần hoàng.

Tiếp đến ngày 8 tháng 02 là ngày tế lễ chính, trong ngày thứ hai này Tế Đại tướng quân Đông Hải ở trong đền, mít tinh tưởng niệm ở Kỳ đài, chương trình nghệ thuật tái hiện cảnh Đại tướng quân Đông Hải sinh ra, các trận chiến, cảnh rẽ nước quay về thủy phủ.

Ngày cuối cùng 9 tháng 02 là tế tạ, đoàn rước sẽ bắt đầu rước kiệu thần từ Quán Lam Điền trở về đình Lam Điền và làm lễ yên vị tượng trong đình và kết thúc ba ngày lễ hội.

Phần hội:

Trong lễ hội làng Lam Điền ngày nay bên cạnh các hoạt động tế lễ long trọng, trang nghiêm, thì phần hội với các trò chơi dân gian, các hoạt động thể dục thể thao, văn nghệ truyền thống như: kéo co, đập niêu, bịt mắt bắt dê, cầu kiêu... phần hội thường diễn ra trên một khoảng đất rộng, trải dài từ sân đình đến khắp những khoảng sân rộng xung quanh đình Lam Điền. Số lượng người tham gia phần hội rất đông theo từng giờ, từng ngày và từng năm khác nhau có những thời điểm lên đến hàng nghìn người từ khắp mọi nơi đổ về tham gia lễ hội.

1.3. Giá trị và vai trò của quản lý lễ hội đình Lam Điền

1.3.1. Giá trị của lễ hội trong cộng đồng người dân

Là lễ hội của cộng đồng người dân Lam Điền trải qua các thời kỳ phát triển đến nay lễ hội không chỉ mang một nét sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng mà đã trở thành một hình thức sinh hoạt chung trong lòng người Việt Nam và mang nhiều giá trị sâu sắc.

Là hoạt động văn hóa xã hội tổng hợp mang tính giáo dục cao, có tính nghệ thuật. Lễ hội liên kết con người về mặt ý thức, khẳng định thế giới quan, lý tưởng thẩm mỹ, đạo đức, đồng thời thỏa mãn nhu cầu tâm linh của con người. Lễ hội được cộng đồng tổ chức sôi động, diễn trình lại hững sự tích, công trạng, là cầu nối giữa quá khứ với hiện tại, làm cho thế hệ có thể hiểu được công lao của tổ tiên, bồi đắp thêm lòng tự hào về truyền thống quê hương, đất nước. Đặc biệt, lễ hội đã gắn bó với làng xã, địa danh, vùng đất như một thành tố không thể tách rời trong cộng đồng.

1.3.2. Vai trò của lễ hội đình Lam Điền đối với đời sống cư dân địa phương hiện nay

Thứ nhất, lễ hội đình Lam Điền giáo dục thế hệ trẻ nhớ về cội nguồn và sắc thái văn hóa địa phương: thông qua thái độ thành kính, tình cảm của người dân đối với nhân vật được thờ phụng của mỗi người dân nơi đây.

Thứ hai, văn hóa đình Lam Điền góp phần vào việc phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội địa phương.

Tóm lại, thông qua lễ hội đình Lam Điền đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân địa phương được nâng lên từ trong các hoạt động dịch vụ trong lễ hội, tạo công ăn việc làm cho người dân từ các hoạt động như trông giữ phương tiện, bán đồ lưu niệm, lưu trú, ăn uống... và đáp ứng nhu cầu văn hóa cơ bản của con người khi tham gia trực tiếp vào lễ hội đình Lam Điền.

Tiểu kết

Lễ hội là loại hình DSVH có ý nghĩa hết sức quan trọng trong cộng đồng cả về mặt giá trị vật thể và phi vật thể. Bởi vậy, Đảng và Nhà nước, các cấp chính quyền cần quan tâm, chỉ đạo hướng dẫn với những chính sách cơ chế đặc thù trong công tác quản lý lễ hội phù hợp với đặc điểm, chức năng, nhiệm vụ, vai trò của các di tích này là việc làm hết sức ý nghĩa và cần thiết.

Trong chương 1 luận văn đã đề cập và làm rõ những lý luận chung về quản lý lễ hội với những khái niệm cơ bản và nội dung quản lý lễ hội, các văn bản pháp lý của trung ương, địa phương, hương ước lệ làng về công tác quản lý lễ hội.

Chương 2

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ LỄ HỘI ĐÌNH LAM ĐIỀN

2.1. Các chủ thể quản lý lễ hội

2.1.1. Chủ thể quản lý nhà nước

2.1.1.1. Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Chương Mỹ

Theo sự phân cấp quản lý nhà nước về văn hóa, Phòng VH TT là cơ quan QLVH cấp huyện, chịu sự chỉ đạo, quản lý về tổ chức, biên chế và hoạt động của UBND huyện, đồng thời chịu sự chỉ đạo, kiểm tra, hướng dẫn về chuyên môn nghiệp vụ của Sở VH TTDL, Sở Thông tin và Truyền thông.

Phòng VH TT huyện có nhiệm vụ tham mưu UBND huyện Chương Mỹ lập kế hoạch hàng năm và kế hoạch 5 năm về thực hiện công tác quản lý lễ hội trên địa bàn huyện.

Là cơ quan chuyên môn, Phòng VH TT huyện Chương Mỹ thuộc UBND huyện Chương Mỹ, hoạt động theo cơ chế “một cửa, một dấu”, chịu sự lãnh đạo và quản lý trực tiếp, toàn diện của UBND huyện, đồng thời chịu sự hướng dẫn chuyên môn, nghiệp vụ theo ngành về các mặt công tác thuộc phạm vi của Sở VH TTDL Hà Nội.

2.1.1.2. Ủy ban nhân dân xã Lam Điền

UBND xã, thị trấn là đơn vị hành chính nhà nước thấp nhất ở địa phương. UBND các xã, thị trấn là cơ quan chấp hành của HĐND, là cơ quan hành chính nhà nước thuộc nhánh quyền lực hành pháp tại địa phương, chịu sự lãnh đạo, chỉ đạo và quản lý trực tiếp của UBND huyện.

Xã Lam Điền có một (01) Phó Chủ tịch UBND xã phụ trách lĩnh vực văn hóa - xã hội; một (01) cán bộ công chức văn hóa có nhiệm vụ thực hiện công tác hướng dẫn các lễ hội, xây dựng kế hoạch tuyên truyền cổ động, phát triển văn hóa - nghệ thuật và đóng góp nguồn lực tu bổ, tôn tạo các di tích, danh lam thắng cảnh tại địa phương.

2.1.1.3. Ban Tổ chức lễ hội

Thông thường, các tiểu ban chính được thành lập trong lễ hội ở xã Lam Điền gồm:

- Cán bộ Văn hóa - xã hội
- Tiểu ban tế, lễ, bảo vệ cổ vật, quản lý công đức

- Tiểu ban thông tin tuyên truyền, trang trí khánh tiết, tổ chức văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao, lễ tân, tiếp khách

- Tiểu ban bảo vệ an ninh an toàn, sắp xếp hàng quán, giao thông, quản lý thị trường, trông giữ xe, vệ sinh môi trường, an toàn thực phẩm:

- Tiểu ban lễ hội tại thôn Lam Điền

2.1.2. Cơ chế phối hợp giữa các chủ thể quản lý

Phòng VH TT huyện là cơ quan quản lý lễ hội trên địa bàn huyện Chương Mỹ, có vai trò trực tiếp chỉ đạo thực hiện các kế hoạch theo chương trình đã đề ra, bên cạnh đó thực hiện thanh tra, kiểm tra các nội dung về thực hiện nếp sống văn minh trong lễ hội.

Công an xã Lam Điền có chịu trách nhiệm đảm bảo thực hiện tốt an ninh chính trị, trật tự an toàn, đảm bảo an toàn giao thông trong thời gian tổ chức lễ hội;

Ban Văn hóa xã Lam Điền chịu trách nhiệm về xây dựng kế hoạch, nội dung của lễ hội, báo cáo tình hình lễ hội trước, trong và sau khi lễ hội diễn ra;

Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức thành viên căn cứ vào nhiệm vụ chức năng của mình cùng phối hợp với nhau để tạo ra một môi trường lễ hội an toàn và phù hợp với đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Cùng xây dựng nếp sống văn minh trong lễ hội...

2.1.3. Ban khánh tiết lễ hội đình Lam Điền

Trong quá trình hoạt động, thôn Lam Điền đã xây dựng hương ước chung, trong đó có quy định việc phát huy các phong tục cổ truyền, xây dựng ban khánh tiết, bảo vệ các di sản của làng trong đó có lễ hội đình Lam Điền với tinh thần ý thức và trách nhiệm cao của cả cộng đồng.

Lễ hội đình Lam Điền thành lập ban khánh tiết trên cơ sở phù hợp với quy mô của lễ hội với 08 thành viên, do đồng chí Bí thư chi bộ - Chủ tịch Mặt trận Tổ quốc thôn làm trưởng ban. Các thành viên còn lại là người thuộc thôn Lam Điền có uy tín trong cộng đồng dân cư, am hiểu, trách nhiệm với công việc của thôn, làng. Các thành viên có thể được điều chỉnh qua các năm sao cho phù hợp, hiệu quả.

2.1.4. Chủ thể cộng đồng

Cộng đồng tham gia quản lý và tổ chức lễ hội đình Lam Điền gồm có: các hội đoàn thể (Hội cựu chiến binh, Hội người cao tuổi, Hội phụ nữ, Đoàn thanh niên, Hội nông dân...) và cộng đồng dân cư, khách thập phương. Đây là lực lượng quan trọng góp phần không nhỏ cho việc thành công trong công tác tổ chức và quản lý lễ hội, đồng thời là lực lượng trực tiếp tham gia tổ chức các hoạt động của phần lễ, phần hội.

2.2. Các hoạt động quản lý lễ hội đình Lam Điền

2.2.1. Tổ chức, triển khai thực hiện các văn bản quản lý lễ hội

Thôn Lam Điền nằm trên một vùng đất cổ, có bề dày truyền thống lịch sử, văn hóa. Việc củng cố, xây dựng và phát triển văn hóa được Đảng bộ chính quyền xã Lam Điền, chi bộ thôn Lam Điền và nhân dân địa phương rất coi trọng, trong đó có sự tôn vinh giá trị lễ hội.

Đề cụ thể hóa các chủ trương của Nghị quyết, xã đã xây dựng hệ thống văn bản triển khai các hoạt động: Điều chỉnh các văn bản hướng dẫn thực hiện các tiêu chí văn hóa nông thôn mới khi có sự thay đổi từ phía Trung ương, địa phương, các bộ, ngành liên quan.

2.2.2. Tổ chức sưu tầm, nghiên cứu tư liệu hóa về lễ hội

Lễ hội đình Lam Điền có một ý nghĩa hết sức quan trọng. Lễ hội vốn có quy mô lớn, thu hút du khách và người dân địa phương. Những nét độc đáo, giá trị về mặt tâm linh tín ngưỡng tôn giáo của lễ hội được UBND, Đảng ủy xã quan tâm. Chính vì vậy hoạt động sưu tầm, nghiên cứu khoa học cũng bước đầu được quan tâm chú trọng.

Năm 2011, huyện Chương Mỹ mới hoàn thiện công tác kiểm kê theo quy định. Kết quả kiểm kê đã tạo hiệu quả tích cực cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội đình Lam Điền.

Cho đến thời điểm hiện nay 2019, hồ sơ di tích đình Lam Điền được lưu tại Phòng VH TT huyện khá đầy đủ. Xác định đúng tên gọi phù hợp với nội dung, đặc điểm để có phương án bảo vệ, sử dụng các di tích một cách có hiệu quả. Hàng năm phòng VH TT huyện thường xuyên kiểm tra và đã có những biện pháp cơ bản để bảo quản hồ sơ của các di tích.

2.2.3. Tuyên truyền, phổ biến pháp luật và giá trị về lễ hội

Giá trị của lễ hội đình Lam Điền thực sự rất quý giá, công tác sử dụng khai thác tuyên truyền các giá trị của lễ hội phục vụ đời sống tinh thần của nhân dân rất được coi trọng và được thực hiện bằng nhiều biện pháp khác nhau. Tuyên truyền, phổ biến là khâu quan trọng trong vấn đề bảo vệ và gìn giữ lễ hội. Thông qua các hình thức tuyên truyền phổ biến người dân mới nắm được luật, thấy trách nhiệm, nghĩa vụ và quyền lợi của mình trong việc bảo tồn lễ hội, hiểu được giá trị, vai trò tích cực của các lễ hội trong đời sống xã hội, từ đó có ý thức bảo vệ gìn giữ lễ hội phục vụ cho sự phát triển của cộng đồng.

2.2.4. Quản lý nguồn lực và cơ sở vật chất phục vụ lễ hội

2.2.4.1. Nguồn nhân lực

Trong công tác quản lý lễ hội đình Lam Điền như đã nói ở phần trên, UBND xã là đơn vị chính chịu trách nhiệm tổ chức và quản lý lễ hội, trong đó có việc quản lý nguồn nhân lực trong lễ hội trong quyết định thành lập BTC lễ hội cũng đã có sự phân công chi tiết cụ thể nguồn nhân lực và các tiểu ban.

2.2.4.2. Cơ sở vật chất phục vụ lễ hội

Được sự quan tâm của các cấp chính quyền địa phương, cơ sở vật chất phục vụ công tác tổ chức lễ hội đình Lam Điền được đầu tư, xây dựng, tu bổ. Để đáp ứng được lượng du khách về thăm quan các di tích của địa phương và tham gia lễ hội ngày càng đông qua các năm. Ban quản lý đình làng Lam Điền, cùng với các lãnh đạo từ cấp xã, thôn đã triển khai nâng cấp, mở rộng khuôn viên khu tổ chức lễ hội, xây dựng các tuyến đường giao thông dẫn về các khu di tích. Hệ thống nhà hàng, nhà nghỉ được người dân đầu tư xây dựng khang trang, quy mô nhằm đáp ứng nhu cầu ăn ở của du khách thập phương.

2.2.5. Quản lý các hoạt động dịch vụ, an ninh trật tự, vệ sinh môi trường trong lễ hội

Hoạt động dịch vụ phục vụ lễ hội trên địa bàn toàn huyện luôn được quan tâm, đặc biệt là ở các khu di tích tổ chức các lễ hội lớn trong đó có đình Lam Điền. Đối với các cơ sở kinh doanh đã phối hợp với UBND xã Lam Điền làm thủ tục đăng ký, cấp

giấy phép hoạt động cho các đối tượng như: quay phim, chụp ảnh và bán hàng...

2.2.6. Xây dựng hương ước bảo vệ lễ hội truyền thống

Nhận thức vai trò quan trọng của hương ước trong việc đảm bảo an ninh trật tự ở các thôn, làng, tổ dân cư nên cùng với việc thực thi pháp luật thì công tác xây dựng hương ước, quy ước ở các thôn, làng, tổ dân cư, khu dân cư luôn được các cấp ủy đảng, chính quyền ở xã Lam Điền hết sức quan tâm. Bởi vậy hầu hết các thôn, làng trên địa bàn toàn xã đã xây dựng hương ước, quy ước của từng đơn vị, mang những nét đặc thù của từng xóm, làng, bộ phận dân cư.

2.2.7. Sự tự quản của cộng đồng trong tổ chức lễ hội

2.2.7.1. Cộng đồng là chủ thể tổ chức hoạt động lễ hội

Cộng đồng được hình thành từ những quá trình cộng cư, cộng cảm. Trong lễ hội đình Lam Điền cũng vậy, với bản chất là một sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng của cộng đồng nên khi lễ hội đình diễn ra người dân thôn Lam Điền lại tung bừng tổ chức lễ hội với mong muốn cảm tạ thần đất, thần trời, thần linh đã cho thông một năm mùa màng bội thu, một năm an lành và đạt được nhiều thành công.

2.2.7.2. Đóng góp cho lễ hội

Lễ hội tổ chức với nhiều nguồn vốn khác nhau như vốn ngân sách địa phương, vốn xã hội hóa, các cá nhân và công đức tại đình Lam Điền. Trong đó cộng đồng là chủ thể đóng góp chính cả về vật chất và tinh thần cho lễ hội diễn ra thành công.

2.2.8. Công tác kiểm tra, giám sát trong quá trình tổ chức lễ hội

Hoạt động kiểm tra, giám sát việc chấp hành pháp luật tại lễ hội là việc làm hết sức cần thiết nhằm ngăn chặn sự vi phạm, đảm bảo việc thực thi đúng chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Công tác thanh tra được tiến hành theo nhiều hình thức: thường xuyên, bất thường, định kỳ.

Công tác thanh tra là việc chấp hành Luật DSVH, việc thực hiện quy hoạch, kế hoạch, bảo vệ và phát huy giá trị DSVH trên cơ sở đó ngăn chặn, xử lý theo thẩm quyền đối với các hành vi vi phạm pháp luật về DSVH, tiếp nhận và kiến nghị việc giải quyết

khiếu nại, tố cáo về DSVH, kiến nghị, tham mưu cho các cấp lãnh đạo biện pháp đảm bảo thi hành pháp luật về DSVH.

2.3. Đánh giá chung

2.3.1. Những kết quả đạt được

Công tác quản lý lễ hội đình Lam Điền trong giai đoạn hiện nay đã đạt được những kết quả tích cực đáng ghi nhận trong công tác quản lý nhà nước về DSVH.

Bộ máy tổ chức quản lý đã phân cấp quản lý từ Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội quản lý chung toàn lễ hội trên địa bàn thành phố Hà Nội, Phòng VHNT huyện Chương Mỹ quản lý lễ hội trên địa bàn huyện Chương Mỹ, UBND xã Lam Điền quản lý nhà nước về lễ hội trên địa bàn xã Lam Điền. Bên cạnh đó đến việc thành lập được BTC, Ban khánh tiết thôn Lam Điền là một thành quả trong công tác quản lý, sắp xếp tổ chức nhân sự bảo vệ, phát huy giá trị lễ hội từ sự quan tâm chính quyền và người dân địa phương.

Công tác tuyên truyền vận động học tập các văn bản luật, dưới luật về DSVH cho người dân địa phương được tiến hành theo định kỳ. Cùng với đó là việc phối hợp với Phòng VHNT huyện Chương Mỹ, Ban văn hóa xã Lam Điền, BTC, Ban khánh tiết thôn Lam Điền đã mở lớp tập huấn nghiệp vụ về bảo vệ, gìn giữ và phát huy giá trị lễ hội truyền thống, cử cán bộ các phòng VHNT, Ban VHNT, BTC, Ban khánh tiết thôn đi học tập nâng cao trình độ chuyên môn trong công tác được phân công.

2.3.2. Những hạn chế

Bên cạnh những kết quả đã đạt được về quản lý lễ hội đình Lam Điền vẫn còn những hạn chế nhất định trong công tác quản lý.

Cơ cấu tổ chức bộ máy và cơ chế quản lý lễ hội tuy được phân cấp rất rõ ràng, song chuyên môn nghiệp vụ về tổ chức, quản lý lễ hội ở một số cán bộ còn yếu, thiếu kinh nghiệm. Việc bố trí sử dụng lực lượng tại chỗ tham gia vào hoạt động lễ hội đôi chỗ còn công kênh, nhân lực quá nhiều không thể kiểm soát được đầy đủ.

Không gian tổ chức các dịch vụ kinh doanh chưa có luồng phân chia cụ thể nên dẫn đến tình trạng tranh chỗ của nhau và chiếm lẫn sang vị trí của người khác, đặc biệt là chỗ để xe còn chưa đáp ứng được nên khi các cửa hàng kinh doanh mở ra, cũng là lúc các xe phơi bày ngay cửa hàng kinh doanh nên gây mất mỹ

quan và chiếm lĩnh vị trí đường đi của người tham gia lễ hội. Sau lễ hội tình trạng ô nhiễm môi trường nhiều rác thải tràn ngập hai bên lối công vào các di tích, đường làng.

Công tác tôn tạo di tích và lễ hội: Khuôn viên lễ hội đình làng thôn Lam Điền có cả chùa Cát, quán Lam Điền trong khi đó quỹ đất lại rất hạn chế. Nên trong quá trình quy hoạch trùng tu, tôn tạo đình Lam Điền, quán Lam Điền gặp không ít khó khăn.

Công tác thanh tra, kiểm tra lễ hội chưa thực sự chặt chẽ, hiện tượng thanh niên, trẻ em leo trèo cây để xem lễ hội vẫn còn diễn ra nhưng tổ bảo vệ, an ninh đã không kịp thời nhắc nhở và bỏ qua tình trạng như vậy...

Tiểu kết

Ở chương 2 tác giả đã khảo sát, phân tích, đánh giá thực trạng quản lý lễ hội đình Lam Điền, việc phân cấp quản lý đã được triển khai từ cấp huyện tới cấp xã, thôn, làng qua đó cho thấy được sự thống nhất, tập trung trong công tác quản lý nhà nước về di sản văn hóa

Các chủ thể quản lý có tác động trực tiếp đến việc tổ chức lễ hội, trong đó đóng vai trò chủ yếu là chủ thể quản lý nhà nước, cụ thể là Ủy ban nhân dân xã Lam Điền. Bên cạnh đó là cơ chế phối hợp của các tổ chức thành viên thuộc UBND xã và một chủ thể không thể thiếu là Ban Khánh tiết lễ hội và công đồng. Các chủ thể này luôn hỗ trợ và cùng giúp nhau trong việc tổ chức thực hiện các hoạt động trong lễ hội đình Lam Điền hằng năm.

Chương 3

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ LỄ HỘI ĐÌNH LAM ĐIỀN

3.1. Những yếu tố tác động đến quản lý lễ hội đình Lam Điền

3.1.1. Yếu tố thuận lợi

Lễ hội đình Lam Điền là truyền thống tốt đẹp của nhân dân thôn Lam Điền có từ thời khai sinh, lập địa. Lễ hội thể hiện lòng tri ân của nhân dân với truyền thống chung của dân tộc, ôn lại lịch sử và ghi nhận công đức của các bậc tiền nhân đã có công dựng nước và giữ nước, bảo vệ nền độc lập của dân tộc qua các thời kỳ lịch sử.

Đảng và Nhà nước luôn có nhiều chủ trương chính sách về tự do tín ngưỡng, tôn giáo, dân tộc, văn hoá, xã hội bảo đảm phát huy được sức mạnh đại đoàn kết dân tộc.

Các văn bản của Đảng, Nhà nước về lễ hội đã hướng dẫn địa phương tổ chức lễ hội thành công và đã đưa hoạt động các lễ hội vào nền nếp, thu hút tập hợp được đông đảo quần chúng nhân dân.

Lễ hội đình Lam Điền đã khơi dậy được truyền thống tốt đẹp của nhân dân thôn Lam Điền và trong toàn xã về truyền thống tốt đẹp của quê hương, giáo dục được tinh thần đoàn kết, góp phần thực hiện thắng lợi chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước, bảo đảm an toàn, tiết kiệm.

Qua lễ hội đình Lam Điền đã phản ánh đầy đủ diện mạo đời sống văn hóa của địa phương. Đời sống kinh tế phát triển thúc đẩy sự phát triển đời sống văn hóa thêm đa dạng, phong phú và là nguồn lực quan trọng của tinh thần xã hội.

3.1.2. Yếu tố khó khăn

Tình trạng ngay cổng đình xuất hiện nhiều cửa hàng kinh doanh dịch vụ tâm linh, với đầy đủ các loại mặt hàng, điều này đã làm cho tính thuần khiết bị lu mờ và dần trở thành một trung tâm kinh doanh nhỏ mỗi khi lễ hội diễn ra. Những giá trị văn hóa tâm linh bị mất dần thay vào đó là phần hội được chú ý mang theo tính thương mại. Điều này đã đặt ra nhiều thách thức đối với các nhà quản lý lễ hội ở địa phương.

Với tình trạng bùng nổ dân số và đô thị hóa mạnh, vấn đề ô nhiễm môi trường và không gian văn hóa trong lễ hội ngày càng đặt ra nhiều vấn đề, chưa được giải quyết rõ ràng. Trong khi đó khu vực bán hàng là nơi nhiều rác thải nhất và lại không kiểm soát được số lượng người tham gia nên vẫn còn tình trạng vứt rác lung tung không đúng nơi quy định, đôi khi ngay trong sân đình người tham gia cũng để luôn một bãi rác cạnh sân đình. Đặc biệt cả khu vực đền thờ chưa có nhà vệ sinh nên mất vệ sinh cũng là nguyên nhân làm mất cảnh quan nơi thờ tự.

3.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý lễ hội đình Lam Điền

3.2.1. Hoàn thiện cơ cấu bộ máy tổ chức và cơ chế quản lý lễ hội

Thứ nhất, thường xuyên tổ chức các lớp tập huấn về tổ chức và quản lý lễ hội, bồi dưỡng nghiệp vụ, kiến thức về văn hóa giao tiếp

trong kinh doanh du lịch cho đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý lễ hội trong các cấp, ngành cho đến những người trưởng làng, thôn, bản và toàn bộ cộng đồng.

Thứ hai, tuyển chọn những người có trình độ chuyên môn quản lý để tham gia Ban khánh tiết, Ban tổ chức và những người này phải có sự am hiểu về lịch sử của địa phương, về di tích, lễ hội và các kiến thức cơ bản liên quan đến quản lý và tổ chức lễ hội truyền thống.

Thứ ba, đối với công tác tu bổ và tôn tạo di tích, BQL lễ hội cần xây dựng một đội ngũ cán bộ đủ về số lượng là có trình độ chuyên môn, nhưng những cán bộ này cũng phải được thường xuyên trang bị thêm những kiến thức về lịch sử, văn hóa của địa phương.

3.2.2. Nâng cao chất lượng nội dung chương trình tổ chức lễ hội

Để hoạt động có hiệu quả chương trình tổ chức lễ hội, hàng năm BTC phải xây dựng các khung chương trình kế hoạch cụ thể, phù hợp với từng nội dung, đối tượng, trong đó đặc biệt chú ý đến phần lễ vì đây là phần quan trọng và mang yếu tố tâm linh nên phải trang nghiêm và lịch sự, thực hiện đúng với Luật DSVH và khung tổ chức lễ hội do Nhà nước quy định.

3.2.3. Tăng cường tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật cho người dân về lễ hội

Đẩy mạnh công tác thông tin, giáo dục, truyền thông những quy định của pháp luật liên quan đến lễ hội truyền thống. Đổi mới công tác tuyên truyền phong phú về nội dung, đa dạng về hình thức, đặc biệt là phương thức giới thiệu, quảng bá trên hệ thống truyền thanh tại các lễ hội; cần nâng cao nhận thức của mọi người dân về giá trị lịch sử, văn hoá của lễ hội truyền thống trong đời sống văn hoá tinh thần, từ đó có ý thức đề cao việc thực hiện pháp luật và tự giác thực hiện nếp sống văn minh trong lễ hội.

UBND xã Lam Điền là lực lượng nòng cốt trong việc thực hiện tuyên truyền các văn bản pháp luật ở địa phương, tuyên truyền bằng nhiều hình thức phù hợp với từng đối tượng nhằm góp phần nâng cao nhận thức, hiểu biết của người dân về lễ hội đình Lam Điền.

3.2.4. *Đẩy mạnh công tác quản lý bảo vệ cảnh quan di tích và lễ hội*

- Thường xuyên tổ chức điều tra khảo sát, phân loại, đánh giá hiện trạng của lễ hội, hiện trạng di tích, cơ sở vật chất phục vụ cho các hoạt động thương mại-du lịch. Trên cơ sở đó, tiến hành quy hoạch nhằm quản lý có kế hoạch bảo tồn, phục hồi và phát triển.

- Cử cán bộ đi học các lớp nâng cao năng lực để hướng dẫn có tổ chức, quản lý và phục dựng lại lễ hội, Đồng thời, tăng cường truyền dạy, phổ biến, trình diễn và phục dựng các diễn xướng dân gian, các trò chơi dân gian trong lễ hội. Tạo điều kiện duy trì phát huy các nguồn vốn đầu tư cho việc tổ chức phục dựng có chọn lọc các nghi lễ, lễ rước gắn với lễ hội.

- Đầu tư kinh phí và huy động các nguồn vốn đầu tư cho việc tổ chức phục dựng lại lễ hội, các sinh hoạt, các trò diễn văn hóa dân gian, tu bổ các di tích lịch sử văn hóa.

- Công tác tổ chức lễ hội phù hợp với tình hình chính trị, kinh tế, văn hóa truyền thống của địa phương, coi trọng tính đặc thù độc đáo của lễ hội, loại bỏ những hủ tục rườm rà, lãng phí tốn kém, mất thời gian của nhân dân, làm ảnh hưởng đến đời sống kinh tế và tâm lý. Do đó, cần đầu tư nghiên cứu kỹ về lịch sử hình thành, tồn tại, phát triển của lễ hội và ảnh hưởng của nó đối với các phong tục, tập quán, đời sống văn hóa ở địa phương.

- Bố trí cân đối thời gian và nội dung các hoạt động giữa phần lễ và phần hội, trú trọng tổ chức các hoạt động văn hóa hiện đại làm phong phú các hoạt động của phần hội. Khai thác những trò chơi dân gian mà phản ánh lịch sử hình thành lễ hội...

- Các cơ quan chức năng cần tăng cường quản lý di tích đình Lam Điền, nghiêm cấm sự xâm hại đến cảnh quan môi trường và không gian lễ hội. Chính quyền xã Lam Điền cần tăng cường vận động nhân dân quan tâm bảo vệ cảnh quan môi trường nơi lễ hội được tổ chức. Kiên quyết trừng trị những người cố tình vi phạm để lập lại kỷ cương, trả lại sự tôn nghiêm cho khu không gian đình nơi diễn ra lễ hội.

3.2.5. *Tăng cường quản lý dịch vụ, vệ sinh môi trường, trật tự công cộng*

Quản lý nhà nước đối với hoạt động dịch vụ, môi trường vệ sinh an toàn thực phẩm, trật tự giao thông và trật tự nơi công

cộng, phòng, chống cháy nổ, chống tệ nạn xã hội và các hành vi quá khích trong lễ hội là công việc phối hợp giữa các cơ quan chức năng như công an, quản lý thị trường, cứu hỏa, ý tế cộng đồng, văn hóa... Công việc này chủ yếu là việc lên kế hoạch chi tiết với các dự liệu tình huống được bàn bạc kỹ lưỡng giữa các bên liên quan. Đồng thời đưa ra phương án xử lý phù hợp đảm bảo hoàn thành nhiệm vụ một cách tối ưu, tăng cường kiểm tra giám sát và xử lý nghiêm các trường hợp vi phạm.

3.2.6. Huy động nguồn lực và đẩy mạnh xã hội hóa nhằm bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội đình Lam Điền

Lễ hội cổ truyền là một nét đẹp văn hóa cổ xưa của dân tộc ta, để tiếp tục bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa của mình trong thời đại hiện nay thì công tác xã hội hóa hoạt động lễ hội là một điều tất yếu, giúp lễ hội cổ truyền thích nghi trong điều kiện mới, loại bỏ những cái rườm rà, phức tạp, những hủ tục lạc hậu. Mặt khác, xã hội hóa hoạt động lễ hội sẽ mở rộng phạm vi khả năng tạo điều kiện cho đông đảo quần chúng, doanh nghiệp được chung sức vui chơi trong ngày hội

3.2.7. Nâng cao vai trò của cộng đồng trong việc tổ chức và quản lý lễ hội đình Lam Điền

Phát huy vai trò chủ thể của người dân hoạt động lễ hội đã được xã hội hoá rộng rãi, huy động được nguồn lực lớn từ nhân dân, nguồn tài trợ, cung tiến ngày càng tăng, nguồn thu qua công đức, lệ phí, dịch vụ phần lớn đã được sử dụng cho trùng tu, tôn tạo các di tích lịch sử văn hoá, tổ chức lễ hội đã và đang góp phần bảo tồn các phong tục, tập quán truyền thống và hoạt động phúc lợi công cộng.

Thông qua lễ hội, tạo lập môi trường thuận lợi để nhân dân thực sự là chủ thể của hoạt động lễ hội, chủ động sáng tạo, cùng tham gia tổ chức, đóng góp sức người sức của cho các lễ hội truyền thống, nâng cao trách nhiệm của tổ chức cá nhân và cộng đồng trong tham gia hoạt động lễ hội, phù hợp với sự phát triển kinh tế xã hội của huyện và nhu cầu tín ngưỡng của các tầng lớp nhân dân trên địa bàn.

Từ đó chính cộng đồng sẽ là những người quảng bá, tôn vinh được các nét đẹp văn hóa của lễ hội, bảo vệ và phát huy các

giá trị của di sản văn hóa truyền thống của làng. Lễ hội phải góp phần tạo dựng, quảng bá hình ảnh về vùng đất, con người địa phương, tạo nên thương hiệu du lịch, trở thành động lực phát triển kinh tế xã hội bền vững

3.2.8. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm trong công tác quản lý lễ hội

Thứ nhất, BTC lên kế hoạch cụ thể đối với các bên liên quan rõ ràng từng nhiệm vụ để cùng phối hợp trong công tác quản lý lễ hội trong thời gian tổ chức đạt được hiệu quả cao nhất, tranh tình trạng nhiệm vụ phân không rõ ràng dẫn đến hiện tượng các các nhân tổ chức ỷ lại vào các nhóm tổ chức khác.

Thứ hai, xây dựng phương án tăng cường công tác kiểm tra thường xuyên, liên tục và lâu dài. Hoàn thiện và bổ sung các văn bản quản lý làm cơ sở pháp lý cho các chủ thể kinh doanh dịch vụ văn hóa tự điều chỉnh hành vi hoạt động của mình cũng như điều chỉnh các hành vi của cơ quan quản lý nhà nước.

Thứ ba, trong thời gian diễn ra lễ hội, cần tiến hành công tác thanh tra, kiểm tra, làm chặt chẽ ngay từ những bước đầu lên kế hoạch tổ chức để chuẩn bị cho lễ hội. Ngoài ra, cần thường xuyên tăng cường với mật độ nhiều hơn nữa công tác thanh tra, kiểm tra trong quá trình lễ hội diễn ra.

Tiểu kết

Ở chương 3 tác giả đã trình bày những vấn đề đặt ra trong công tác quản lý lễ hội đình Lam Điền. Tác giả đã phân tích, đánh giá những thuận lợi và khó khăn trong quá trình thực hiện công tác quản lý lễ hội đình Lam Điền trong thực tế hiện nay. Từ đó, tác giả đã đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý lễ hội đình Lam Điền luận văn đã đưa ra một số giải pháp như: Hoàn thiện cơ cấu bộ máy tổ chức và cơ chế quản lý lễ hội, Hoàn thiện nội dung chương trình tổ chức lễ hội, Tuyên truyền phổ biến các văn bản quy định của lễ hội; Phát huy giá trị truyền thống của lễ hội; Đẩy mạnh công tác xã hội hóa; Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra; Phát huy vai trò của cộng đồng. Các giải pháp này được thực hiện đồng bộ trong quá trình lễ hội được diễn ra, có mối quan hệ chặt chẽ với nhau để tạo được sự thống nhất giữa người tổ chức lễ hội và người hưởng thụ lễ hội.

KẾT LUẬN

Nghiên cứu quản lý lễ hội đình Lam Điền, xã Lam Điền, huyện Chương Mỹ, Hà Nội tác giả luận văn muốn thêm một lần nữa khẳng định vị thế, tầm quan trọng của lễ hội trong lòng nhân dân Lam Điền nói riêng và huyện Chương Mỹ, cả nước nói chung. Từ đó có biện pháp và cách thức tổ chức quản lý, phát huy hiệu quả trong xã hội đương đại và cả trong tương lai.

Trên cơ sở các công trình đã công bố, những kết quả nghiên cứu về DSVH, lễ hội, lễ hội truyền thống, quản lý lễ hội; Nội dung quản lý lễ hội, tác giả đã tổng hợp, phân tích cặn kẽ, từ đó làm cơ sở lý thuyết quan trọng cho việc nghiên cứu một đối tượng cụ thể. Ở nội dung này, tác giả đã nêu bật nội dung công tác quản lý DSVH, quản lý lễ hội đã được quy định trong Luật DSVH, trong các văn bản pháp quy của Đảng và nhà nước ta.

Trong những năm qua, hoạt động quản lý lễ hội đình Lam Điền đã đạt được những thành tựu đáng kể, góp phần tích cực vào công cuộc đổi mới của địa phương. Diện mạo lễ hội và hoạt động quản lý lễ hội đình Lam Điền có sự chuyển biến căn bản, bước đầu đã đạt được những kết quả có ý nghĩa hết sức quan trọng. Tuy nhiên bên cạnh những thành tựu đạt được vẫn còn nhiều hạn chế trong việc triển khai chủ trương chính sách chưa thực sự phù hợp với thực tiễn, thiếu những tiền đề như kinh phí, cán bộ, cơ sở vật chất để nâng cao chất lượng hoạt động. Nhận thức của một số ngành, cá nhân về vai trò của của văn hóa đối với sự phát triển xã hội chưa đầy đủ, còn hạn chế. Trong chỉ đạo điều hành cụ thể triển khai thì văn hóa chưa được quan tâm đúng mức, chế độ đãi ngộ cho đội ngũ làm công tác văn hóa ở địa phương còn thấp.

Vì vậy trong công tác quản lý lễ hội đình Lam Điền cần được điều chỉnh cho hợp lý để hạn chế tối đa những mặt yếu kém, thiếu sót, nhằm phát triển những thành tựu đã đạt được, để công tác quản lý lễ hội đình Lam Điền hoạt động ngày càng có hiệu quả cao hơn, đáp ứng nhu cầu sinh hoạt và hưởng thụ văn hóa của nhân dân, làm cho văn hóa không chỉ dừng lại ở nhận thức mà phải hiện diện từ niềm tin bên trong, thành tình cảm, tâm lý, tập

quán, thành hành động lối sống con người, góp phần thiết thực xây dựng xã hội “công bằng - dân chủ - văn minh”.

Xuất phát từ việc nghiên cứu và đánh giá thực trạng thực tiễn công tác quản lý lễ hội đình Lam Điền, luận văn đã trình bày một số vấn đề đặt ra trong công tác quản lý lễ hội đình làng cả những vấn đề thuận lợi và khó khăn. Từ đó làm cơ sở khoa học để tác giả đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả. Đó là các giải pháp: Hoàn thiện cơ cấu bộ máy tổ chức và cơ chế quản lý lễ hội; Nâng cao chất lượng nội dung chương trình tổ chức lễ hội; Tuyên truyền, phổ biến các văn bản quy định của lễ hội; Đẩy mạnh công tác quản lý bảo vệ cảnh quan di tích và lễ hội; Tăng cường quản lý dịch vụ, vệ sinh môi trường, trật tự công cộng; Phát huy các giá trị văn hóa của lễ hội nhằm đa mục tiêu; Huy động nguồn lực và đẩy mạnh xã hội hóa nhằm bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội; Nâng cao vai trò của cộng đồng trong việc tổ chức và quản lý lễ hội; Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm trong lễ hội đình Lam Điền.

Trong quá trình tổ chức thực hiện cần triển khai đồng bộ các nhóm giải pháp, bởi mỗi giải pháp tạo ra một thể thống nhất và có liên quan mật thiết với nhau, nếu thực hiện tốt giải pháp này sẽ là tiền đề để phát huy hiệu quả các giải pháp khác.

Đây chính là cơ sở quan trọng để đổi mới hoạt động quản lý lễ hội nói chung và lễ hội đình Lam Điền, xã Lam Điền, huyện Chương Mỹ, thành phố Hà Nội nói riêng trong thời gian tới; góp phần thực hiện thắng lợi các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của thôn Lam Điền, xã Lam Điền để phát triển xứng tầm với một trong ba xã đạt chuẩn nông thôn mới nâng cao của huyện Chương Mỹ giai đoạn hiện nay./.